

CREATIVITATEA ȘI INOVAȚIA – PREMISE ALE PERFORMANȚEI ÎN EDUCAȚIE

Profesor CIOCÎRLAN GEORGE

În contextul actual, al schimbărilor rapide, al competiției acerbe și accelerate care ne influențează viața, ne dinamizează mediul, ne impune noi determinări, ne provoacă la o regândire a sistemelor și a structurilor economice și sociale, dintre identitatea națională și globalizare, se fac eforturi de adaptare a societății la exigențele lumii de mâine. Trăim într-o lume bazată pe competiție și eficiență, a cărei forță rezidă în cunoaștere.

În cadrul competiției globale, Uniunea Europeană și a propus ca scop cardinal crearea unei societății bazate pe cunoaștere. Un element fundamental îl constituie creativitatea. Astăzi mai mult decât oricând, creativitatea reprezintă o condiție fundamentală a calității educației, una dintre premisele esențiale ale performanței.

Creativitatea este acea caracteristică a gândirii care folosește inventiv experiența și cunoștințele acumulate, oferind soluții și idei originale. Ea face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale, constituind un progres în planul social. Componenta principală a creativității o constituie imaginația, dar creația de valoare reală mai presupune și o motivație, dorința de a realiza ceva nou, ceva deosebit. Și cum nouitatea, azi, nu se obține cu ușurință, o altă componentă este voința, perseverența în a face numeroase încercări și verificări.

Gândirea creatoare este deosebit de complexă și are la bază o serie de factori care-i permit combinările, transformările, implicările, relațiile, identificările sau evaluările. Pe lângă coeficientul de inteligență, un rol important în creativitate, îl au: ereditatea, capacitățile intelectuale, aptitudinile, caracterul, mediul socio-cultural, efortul susținut de pregătire și investigație. Cultivarea gândirii inovatoare a devenit o sarcină importantă a școlilor contemporane. Stimularea creativității tinerilor se poate realiza printr-o susținută și elevată pregătire teoretică și practică; dinamizarea inițiativei și muncii independente, a spiritului critic științific; dinamizarea activității de documentare și experimentare independentă; receptivitatea față de nou; pasiune pentru știință în concordanță cu aptitudinile fiecăruia. Deosebit de importantă este atitudinea profesorului, relația sa cu elevii. Aceasta implică schimbări importante, atât în mentalitatea profesorilor, cât și ceea ce privește metodele de educare și instruire. În primul rând, trebuie schimbat climatul, pentru a elimina blocajele culturale și emotive, puternice în școala din trecut. Se cer relații distinse, democratice, între elevi și profesori, ceea ce nu înseamnă a coborî statutul social a celor din urmă, apoi, modul de predare trebuie să solicite participarea, inițiativa elevilor – e vorba de acele metode active, din păcate prea puțin utilizate în școala românească.

Creativitatea este motorul inovării și factorul cheie al dezvoltării personale, ocupaționale, antreprenoriale și sociale și al bunăstării tuturor indivizilor în societate. (Logoul Anului European 2009)[1]. **Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene** au adoptat, în decembrie 2008, decizia ca anul 2009 să fie desemnat anul creativității și inovației, pornind de la premisa că Europa *”trebuie să-și consolideze capacitatea de creativitate și inovare din motive sociale și economice pentru a răspunde în mod eficient la dezvoltarea societății și economice pentru a răspunde în mod eficient la dezvoltarea societății bazată pe cunoaștere: capacitatea inovatoare este strâns legată de creativitatea ca însușire*

personală și pentru a fi valorificată la maximum, trebuie difuzată pe scară largă în rândul populației”[2]

Obiectivul specific este de a sublinia, printre altele, următorii **factori care pot contribui la promovarea creativității și capacității de inovare:**

(a) Crearea unui mediu favorabil inovării și adaptabilității într-o lume aflată în continuă schimbare; trebuie luate în considerare toate formele de inovare, inclusiv pe plan social și antreprenorial;

(b) Evidențierea deschiderii spre diversitate culturală drept mijloc de încurajare a comunicării interculturale și promovarea unei mai strânse legături între arte, precum și cu școlile și universitățile;

(c) Stimularea sensibilității estetice, dezvoltării emoționale, gândirii creative și intuiției la toți copiii la vârsta cea mai fragedă, inclusiv în învățământul preșcolar;

(d) Sensibilizarea în privința importanței creativității, a inovării și a spiritului antreprenorial pentru dezvoltarea personală, precum și pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, precum și încurajarea unei mentalități antreprenoriale, în special în rândul tinerilor, prin cooperarea cu mediul de afaceri;

(e) Promovarea educării în domeniile matematic, științific și tehnologic a aptitudinilor de bază și avansate favorabile inovării tehnologice;

(f) Încurajarea deschiderii de către schimbare, creativitate și rezolvarea problemelor în competențe favorabile inovării, care se pot aplica unei varietăți de contexte profesionale și sociale;

(g) Lărgirea accesului la o serie de forme creative de exprimare atât prin intermediul învățământului formal cât și prin activități neformale și informale pentru tineret;

(h) Sensibilizarea publicului, atât în interiorul, cât și în exteriorul pieței muncii, în ceea ce privește importanța creativității, a cunoașterii și a flexibilității într-o epocă a schimbărilor tehnologice și a integrării globale rapide pentru o viață prosperă și satisfăcătoare precum și oferirea mijloacelor care să permită cetățenilor să-și îmbunătățească oportunitățile de angajare în toate domeniile în care creativitatea și capacitatea de inovare joacă un rol important;

(i) Promovarea designului drept activitate creativă care contribuie în mod semnificativ la inovare precum și la dobândirea de aptitudini de gestionare a inovării și a designului, inclusiv noțiunii de bază în materie de protecție a proprietății intelectuale;

(j) Dezvoltarea creativității și a capacității inovatoare în organizațiile private și publice prin formare și încurajarea acestora de a utiliza mai bine potențialul creativ atât al angajaților, cât și al clienților. [...] [3]

Măsurile care trebuie luate pentru a se atinge obiectivele stabilite mai sus includ următoarele activități realizate, național, regional sau local, legate de obiectivele Anului European:

(a) Conferințe, evenimente și inițiative de promovare a dezbaterii și de sensibilizare în privința importanței creativității de inovare;

(b) Campanii de informare și promovare pentru a difuza mesajele-cheie;

(c) Identificarea de exemple de bune practici și difuzarea de informații privind promovarea creativității de inovare;

(d) Relizarea de sondaje și studii la nivel comunitar sau național.

În concluzie, ca premise ale performanțelor în învățământ, creativitatea și capacitatea de inovare au un rol important, iar obiectivele pe care școala contemporană ar trebui să le aibă în vedere, pot fi următoarele:

§ Să sprijine toate formele de creativitate printre care cea artistică, în cadrul programelor școlare aferente ciclurilor de învățământ preșcolar, primar, gimnazial și vocațional;

§ Să creeze un context care să permită tinerilor să dobândească competențe de exprimare a propriei personalități, necesare de-a lungul vieții;

§ Să promoveze diversitatea culturală ca sursă a creativității și inovației;

§ Să încurajeze utilizarea TIC ca modalitate de exprimare creativă a propriei personalități;

§ Să contribuie la formarea unui spirit antreprenorial mai pregnant;

§ Să sensibilizeze linia publică cu privire la perceperea inovației drept modalitate de promovare a dezvoltării durabile;

§ Să aducă în atenția publicului strategiile regionale și locale bazate pe creativitate și inovație ;

”Excelența și competențele esențiale, în special cele legate de antreprenariat, creativitate și tehnicile de învățare dezvoltate în toate sistemele și la toate nivelurile de educație și de formare. Atât școlile cât și învățământul și formarea profesională dețin o contribuție majoră la facilitarea procesului de inovare. Învățământul și formarea profesională de înaltă calitate, de exemplu, pot contribui la favorizarea inovării la locul de munca.[4] Se pot face multe pentru educarea spiritului creativ în școală, apare necesitatea modificării modului de gândire și a stilului de lucru în clasă, cristalizat în secole de învățământ tradițional, prea puțin preocupat de această latură a personalității elevului, care capătă în zilele noastre o valoare din ce în ce mai însemnată.

BIBLIOGRAFIE

Ana Avramescu, ”*Creativitatea și cultivarea ei în școală*”
<http://eur-lex.europa.eu/ro/dossier>
www.create2009.europa.eu
<http://www.tribunainvatamantului.ro>
<http://www.scribd.com/doc/8020792/Imaginatia-Si-Creativitatea>
<http://www.traditionalnet.ro>
<http://dexonline.ro>

[1] 2009 este Anul European al creativității și inovației

[2] <http://eur-europa.eu/ro//dossier>

[3]

[4] “proiect de raport comun al Consiliului comisiei pentru 2008 privind progresele înregistrate referitor la punerea în aplicare a programului de lucru Educație și formare profesională 2010”